

מזכיר רוזוליו

איך כל שחר. אין כל יסוד?

איך הם שיקרו

ב-1 בינואר 1986, שבועיים אחרי שהקים ראש-הממשלה שימרון פרס את ועדת-פוגל לבדיקת המתרחש בסולל בונה כדי להבריאה, כתבה יהודית וינקלר, סופרת הארץ בהסתדרות: "דני רוזוליו אמר כי אין כל שחר לידעות כאילו סולל בונה עומדת לפני התמוטטות. רוזוליו הטעים כי אין זו הפעם הראשונה שחברי-כנסת מסויימים מנצלים את חסינותם כדי לתת פומבי להודעות בלתי-אחראיות ביחס למיפועי חברת העובדים, ובשל כך התגובה לכאורה מיותרת. לגופו של עניין, אמר, אין זה סוד שסולל בונה נתונה בקשיים ומנתה לממשלה כדי שתסייע בידה לפרוש את החובות, והדברים נבדקים. עם זאת, אין שחר לידעות כאילו סולל בונה ניצבת לפני התמוטטות."

התיקשות אימצה את השקרים כמות שהם, לא יזמה חקירה מצידה.

יתרה מזאת: בעימות שהתפתח בתוכנית הטלוויזיה הלימודית ערב חדש בין הח"כ מיכאל איתן לבין דני רוזוליו, לפני כמה שבועות, ערב מירסום המלצות ועדת-פוגל, חזר רוזוליו, מזכיר חברת העובדים ויו"ר הוועדה המנהלים של סולל בונה, והכחיש במלוא התוקף את דיבורי הח"כ איתן, כינה אותם בדותות.

באותו שידור אמר הח"כ איתן את אשר התפרסם כעבור זמן בדו"ח-פוגל: סולל בונה מבקש את עזרת הממשלה לפרוש חובות של 135 מיליון דולר לעשר שנים, בריבית 12%.

שבועיים לפני מרישת שרגא רוטמן הכחיש מזכיר חברת העובדים התפתחות ממתיעה ומית-אומית זאת, כפי שחשף אותה לראשונה הח"כ מיכאל איתן.

מסכת-השקרים, שהתיקשות הוצפה בהם מטעם רוזוליו ואחרים, היתה דרושה לבוסים כדי להשיג שבקש, הרחק מזיקורי-התיקשות, את עזרת ראש-הממשלה בדרישתם, שאומנם ניתנה להם בניגוד איתן, חלפו שבועות יקרים עד שהתיקשות גילתה דבר קיומה של ועדת-פוגל "הסודית".

רעיונות מעוותים ומבולבלים

ב-15 בינואר 1986 שאל הח"כ מיכאל איתן את ראש-הממשלה שימרון פרס בכנסת: האם לדעת ראש-הממשלה מן הראוי היה שבנק הפועלים ימשיך להזרים כסף לחברת סולל בונה, שנמצאת במצב של פשיטת-רגל טוטאלית, ובניגוד לחוקי הפיקוח על הבנקים ממשיכים להחזיק אותה עד אשר הממשלה תזרים כסף ציבורי לסולל

חוץ מוצרים ושירותים ב-220 מיליון דולר מחברות ישראליות, כאשר ב-210 מיליון דולר מהסכום הנ"ל הועברו בין השנים 1979 ו-1983, אך מן הצד האחר לא חושף הרווח כמה דולארים הזרימה חברת-האם מישראל כשביל ביסוס סולל בונה ארצות חוץ.

עובדה: בשנים 1984, 1985 ו-1986 לא הזרים הקונצרן בחו"ל לישראל שום רווחים, והתחזית ל-1987 גם היא אפס, ואילו ב-1988 אולי יגיעו מחו"ל 10 מיליון דולר רווחים. האם רווח קטן יחסי כזה שווה נטילת סיכונים רבים מאוד בחו"ל, הסתבכויות ואיבודן יוקרה?

נאמר ברוח: "בעיקבות דרישות מומיני העבורות בחו"ל חרזה החברה מפעילות קבלנית טהורה ועברה לפעילות מקיפה יותר, הכוללת השגה מקורות מימון בין-לאומי לפרוייקטים בחו"ל, פיקוח וניהול — פעילות המחייבת ידע מעמיק יותר וגוררת עימה, במקרה של שותפות או מתן ערבויות, סיכונים רבים יותר."

מתברר כי ניגריה, שבה ביצעה החברה בעשור האחרון את רוב עבודותיה בחו"ל — יותר ממיליארד דולר מתוך 2 וחצי מיליארד דולר — חייבת לקונצרן כ-85 מיליון דולר. דוח-פוגל מתיר סכום נכבד זה כחוב מוקפא, וקובע (על פי המידע שסיפק הקונצרן לוועדה) כי "במיסגרת הסדרים בין-לאומיים צופה החברה לקבל שטרות על כ-40 מיליון דולר מתוכן של אותו חוב (אבוד)."

אשרי המאמין. כל ילד יודע יפה מה אפשר לעשות בימים אלה בשטרות שחתומה עליהם ניגריה.

"שחרור חוב זה היה משפר את מצבו של הקונצרן באופן משמעותי", מעירה ועדת-פוגל — הכל בבחינת אם וכאשר והיה כי וכו' וכו', ובניתיים: פשיטת-רגל ללא חוכמות.

למה לא תמכור חברת-האם את חברת-הבת שלה בחו"ל?

מאזן: סולל בונה חויג לארץ? ל-1980 מוגלה, כי היה לחברת הבת בחו"ל הון עצמי של 130 מיליון דולר. במצב הקיים של החברה האם פושטת-הרגל את הונה מחו"ל. אולי יסייע הון זה בשיקומה ויחליצה משקיעתה.

האם בדקה ועדת-פוגל את מאזני החברה בחו"ל, ואת מאזני החברות הבנות בחו"ל? וראי שלא, אין כל רמז על כך ברוח, מן הסיבה הפשוטה: הקונצרן לא סיפק מידע על כך לוועדת-פוגל. אין פירוט כלשהו בדוח-פוגל האומלל על הפרוייקטים שבהם נטלה

בעולם, מבקשת ועדת-פוגל להעניק לקונצרן סיוע ממשלתי ואחר נרחב, כדי להביא להבטחת הקונצרן.

לשון אחר, שכל הדיט בינה לא חלילה סולל בונה ואף לא מישרד העבודה והרווחה כבעו את מדיניות התעסוקה של הקונצרן, אלא — כלשון הרוח — חברת העובדים: תעסוקה בכל מחיר בדרכים מלאכותיות כדי, בעיקר, לשמור על כוחה של מיפגת-העבודה בהסתדרות בכל שנה, קל וחומר בשנת-בחירות. ה"כ מיכאל איתן, ממש כח"כ יצחק

מפקחת מאור

החוק אוסר העברת מידע

זיגר המנוח לפניו, ראה את הנולד הרבה לפני שוועדת-פוגל קלטה ועיכלה את החומר שסיפק לה קונצרן סולל בונה.

איתן מיהר אל שרה-אוצר, יצחק מודעי, והזהירו כי ועדת-פוגל עושה מלאכת-דמיה, מודעי אישר באוזני חברת-הכנסת שאכן לא נעשות עליירי הוועדה הבדיקות החייבות להיעשות כדי לגלות את האמת על סולל בונה. ורק מיקרה הוא — כך אמר שרה-אוצר — כי באותה ועדה-שלי-פרס יושב אישה-אוצר פוגל, אך במקומו יכול לשבת כל אחר אחר.

"פנה אל פרס", יעץ מודעי לאיתן.

פנינה בכתר סדוק

איתן פעל מהר. הוא הכריז לפרס, ביקש להופיע לפני הוועדה כדי להצביע על ליקויים בדרכי עבודתה, אך פרס לא הטריח עצמו להשיב לפונה.

דיווחי איתן והודעותיו לתיקשות נפלו על אוזניים עיליות. ממש ברגע האחרון, ערב פירסום המלצות הרוח, הזהיר איתן את כלי-התיקשות האלקטרוניים, שהירבו להראות ו להשמיע את חברי הוועדה אהרון פוגל ובן ריבניוביץ, כי הרוח מתבסס כל כולו על נתונים שהוינה סולל בונה את הוועדה, אך ללא הועיל.

רוח פוגל גרוש בהרבה סיסמות, קישקושים ודברים כלליים. מתייחסים אל סולל בונה ארצות חוץ כאילו היתה הפנינה בכתר הסדוק, ולכן יש לשמור עליה מכל מישר, כמו ההערה "יש להקטין את התלות הפינאנסית בינה לבין חברת-האם", אך מסתבר כי גם "פנינה" זו מווייפת ברובה, אם לא כולה. מצד אחד מצביע הרוח כי משנת 1972 העבירה סולל בונה ארצות חוץ כ-80 מיליון דולר לקונצרן כרווחים, ובתקופה זו רכשה סולל בונה ארצות

יותר מכל פרשת רכישת חברות הקבלנית של זכריה דרוקר לפני ארבע שנים. סולל בונה נטלה על עצמה סיכון גבוה, בשל יצר המגלומניה המפעם בקרב ראשיה מאז ומתמיד בדריפתה את מתחריה עד הכנעתם וסילוקם מהשוק החופשי. רכישת חברת דרוקר שהתמוטטה העמיק את המשבר בסולל בונה וקירבה אל התמוטטות, שנחשפה כעבור ארבע שנים בדיוק.

ועדת-פוגל מקדישה ברוח שלה שבע שורות בלבד לפרשה המבישה שכותרתה "חברת דרוקר": דרוקר הינה חברה-אחות לקונצרן סולל בונה.

בראשית שנות ה-80, במיסגרת הכניסה לפרוייקטים יזומים, רכש הקונצרן 49% ממניותיה של חברת דרוקר, במחיר של 14 מיליון דולר. השקעה זו של הקונצרן לא נשאה פירות, וגם חברה זו נמצאת היום במצוקה. את 1985 חסמים החברה בתורים מוזמנים שלילי. הקונצרן ערב להלוואות שלקחה חברת דרוקר בסכום של 24 מיליון דולר, נכון לינואר 1986. הערבות עומדת, כאמור, כנגד הלוואות לטווח של כשלוש וחצי שנים בממוצע. עובדה זו מכבידה על הפעילות הפינאנסית של הקונצרן.

כך מחליקים ומסתירים את האמת על דרך רכישת חברת דרוקר בידי סולל בונה. (המשך בעמוד 16)

לקידום העצמי ולהתעשרות מהירה על חשבון החברה שבה עבדו.

בהסברים למאזן המאוחר של סולל בונה ל-1984 נאמר בין היתר, כי כרוב הארצות שבהן פועלות החברות בחו"ל קיים פיקוח על המרת מטבע מקומי ומטבע-חוץ, ועל הוצאת כספים מחוץ לגבולותיהן, וכן הגבלות על תשלום דיווידנדים.

נוצר מצב אבסורדי: הסיכון להפסדים בעבודות בחו"ל רובין על חברת-האם בישראל, בשל הישענות החברות בחו"ל על מקורות ההשקעה של הקונצרן בישראל, וכאן מצויה גם הקופה לדולארים הדרושים שם, או לסחורות או לשרותים, ואם יקרה גם והחברות בחו"ל ירוויחו רווח-אמת, הן לא יהיו רשאיות להזרים לישראל מטבע זר שהרוויחו, בשל הגבלות ממשלתיות.

כך או אחרת: המשק הישראלי לא נהנה היום מסולל בונה בחו"ל. חיסול הפעילות בחו"ל עשוי לשפר משהו את מצב חברת-האם בישראל.

חוב תופח

כעוגת-שמרים

על הרפתקת סולל בונה, שהם בכחינת אלף לילה ולילה, תעד

פרס ומודעי

שרה-אוצר יעץ לח"כ לפנות לראש-הממשלה

לישראל "רווחים", רובם מדומים. לא היו דברים מעולם.

אם אמנם מצוי ידע כזה, הוא מרובז אצל כמה בכירים, שפרשו מזמן מחברת-הבת בחו"ל ומנצלים את אשר למדו מגלגלים עסקים בחו"ל וגם "מזרימים"